

POSTANOWIENIE

Dnia 5 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania J. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
z udziałem zainteresowanej E. [...] Spółki jawnej M. w likwidacji z siedzibą w Ł.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 maja 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 lipca 2014 r., sygn. akt III AUz [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] postanowieniem z dnia 7 lipca 2014 r. oddalił zażalenie wnioskodawcy J. M. na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 1 kwietnia 2014 r. odrzucającego dowołanie wnioskodawcy od decyzji ZUS [...] Oddziału w Ł. z dnia 22 maja 2013 r., wydanej w sprawie z udziałem zainteresowanej E. [...] Spółki Jawnej „M.” w likwidacji z siedzibą w Ł. w przedmiocie stwierdzenia niepodlegania wnioskodawcy ubezpieczeniom społecznym.

Sąd Apelacyjny wskazał, że odwołanie wnioskodawcy jako wniesione po terminie, stosownie do treści art. 477⁹ § 3 k.p.c. prawidłowo zostało odrzucone. Decyzja organu rentowego z dnia 22 maja 2013 r. została doręczona wnioskodawcy w dniu 4 czerwca 2013 r., a zatem miesięczny termin do złożenia

odwołania upłynął z dniem 4 lipca 2013 r. Tymczasem wnioskodawca wniósł odwołanie dopiero w dniu 31 października 2013 r. Nie było przy tym podstaw do stwierdzenia spełnienia przesłanek z art. 477⁹ § 3 k.p.c., w myśl którego sąd odrzuci odwołanie po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się. Sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął, że w sprawie nie zachodzą żadne niezależne od wnioskodawcy przyczyny opóźnienia w złożeniu odwołania, ponieważ otrzymał on zaskarżoną decyzję wraz z pouczeniem o prawie, terminie i sposobie jej zaskarżenia. Pouczenie to jest sformułowane w sposób jasny i zrozumiały dla osób nielegitymujących się wykształceniem prawniczym. Tym bardziej powinno być zrozumiałe dla wnioskodawcy, który ma wykształcenie wyższe i posiada duże doświadczenie życiowe. Okoliczności, jakie spowodowały niezłożenie odwołania w terminie wskutek „zapomnienia”, nie przesądzają o braku winy w uchybieniu terminu, lecz wskazują na zawiniony charakter zaniechania. Wbrew twierdzeniom wnioskodawcy z załączonej w sprawie dokumentacji lekarskiej nie wynika, aby stan jego zdrowia w czerwcu 2013 r. uniemożliwiał mu złożenie odwołania w terminie, skoro odwołanie od innej decyzji organu rentowego doręczonej mu w czerwcu 2013 r., wniósł w terminie. Ryzyko ujemnych skutków własnych działań, w tym niestaranego zachowania się, ponosi wnioskodawca, jako osoba o pełnej zdolności do czynności prawnych.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego wnioskodawca zaskarżył w całości skargą kasacyjną wnosząc o jego uchylenie wraz z poprzedzającym je postanowieniem Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów postępowania - art. 477⁹ § 3 k.p.c. przez przyjęcie, że przekroczenie terminu do wniesienia odwołania od decyzji organu rentowego jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn zależnych od skarżącego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych, sprowadzających się do następujących pytań: 1) „czy poważny stan psychiczny ubezpieczonego i wywołane

zażywaniem silnych leków psychotropowych zaburzenia pamięci i koncentracji, a także spowodowane wyżej wymienionymi okolicznościami przekonanie, że złożenie odwołania od decyzji odmawiającej prawa do zasiłku chorobowego jest równoznaczne z zaskarżeniem decyzji stwierdzającej okres niepodlegania ubezpieczeniom społecznym stanowią niezależne od ubezpieczonego przyczyny opóźnienia w złożeniu odwołania”, 2) „czy przekroczenie terminu na wniesienie odwołania o trzy miesiące można uznać za nienadmierne”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego oraz doktryny istotność zagadnienia prawnego art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno zatem przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie

podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., sygn. akt II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147 oraz z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883).

Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 189 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Przenosząc powyższe rozważania na płaszczyznę rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że przedstawione w skardze zagadnienia nie spełniają powyższych przesłanek. Zastosowane w art. 477⁹ § 3 k.p.c., na tle którego skarżący konstruuje zagadnienia prawne, nieostrego sformułowania „nadmierny” służy elastyczności stosowania tego przepisu i możliwości odniesienia go do wielu zróżnicowanych stanów faktycznych. Sąd Najwyższy zajmował już stanowisko w tej kwestii. W wyroku z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 347/14 (LEX nr 1771401), Sąd Najwyższy stwierdził, że w odniesieniu do art. 477⁹ § 3 k.p.c. stanowiącego, że sąd odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się - sąd z urzędu dokonuje nie tylko sprawdzenia zachowania przez stronę terminu do wniesienia odwołania, ale także - w przypadku stwierdzenia opóźnienia - ocenia jego rozmiar oraz przyczyny. Sąd ma dyskrecyjną możliwość potraktowania

spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie. Może tego dokonać pod warunkiem uznania, że przekroczenie terminu nie jest nadmierne oraz że nastąpiło z przyczyn niezależnych od skarżącego i stosownie do oceny tych okoliczności odwołanie odrzuca albo nadaje mu bieg. Zatem ocena, czy w danej sprawie opóźnienie jest nadmierne została pozostawiona sądowi orzekającemu. Podobne stanowisko Sąd Najwyższy zajmował także we wcześniejszych wyrokach. Z uzasadnienia wyroku z dnia 21 marca 2006 r., III UK 168/05 (LEX nr 277825), wynika, że za nadmierne przekroczenie terminu do wniesienia odwołania w rozumieniu art. 477⁹ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy uznawał niemal dwumiesięczne przekroczenie przez ubezpieczonego tego terminu. Na tych samych zasadach także ocena, czy przekroczenie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się, pozostawiona została uznaniu sądu orzekającego w danej sprawie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2006 r., III UK 168/05, LEX nr 277825).

W związku z tym, że skarżący oparł skargę jedynie na naruszeniu proceduralnego przepisu art. 477⁹ § 3 k.p.c., bez wskazania jakichkolwiek adekwatnych zarzutów naruszenia przepisów postępowania mogących prowadzić do podważenia poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, Sąd Najwyższy był związany miarodajnymi ustaleniami faktycznymi zaskarżonego postanowienia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Wynikało z nich, że z uwagi na wyższe wykształcenie skarżącego i jego duże doświadczenie życiowe oraz wyraźne pouczenie zawarte w zaskarżonej decyzji, przekroczenie terminu do wniesienia odwołania było nadmierne, skoro od decyzji z dnia 22 maja 2013 r., doręczonej w dniu 4 czerwca 2013 r. skarżący wniósł odwołanie dopiero w dniu 31 października 2013 r. W tych okolicznościach Sądy orzekające uprawnione były również do stwierdzenia, że niezłożenie odwołania w terminie z powodu „zapomnienia”, nie przesądza o braku winy w uchybieniu terminu, lecz wskazuje na zawiniony charakter tego zaniechania.

Na marginesie godzi się także zauważyć, że według utrwalonego orzecznictwa ocena zastosowania przepisów zawierających zwroty niedookreślone zależy od całokształtu występujących w sprawie okoliczności i dlatego nie może służyć do ogólnego ujęcia zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1

k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., I PK 192/13, LEX nr 1646051).

W konsekwencji utrwalonego orzecznictwa, w sprawie nie występuje zatem kolejna potrzeba wyjaśniania tego samego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Sąd Najwyższy wyraził już pogląd w podnoszonych w uzasadnieniu skargi kwestiach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2011 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 9 marca 2011 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z dnia 24 lutego 2011 r., II PK 274/11, LEX nr 1215146).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.